

Smotra Dalmatinska

Dodatak „Objavitelju Dalmatinskomu“
(La Rassegna Dalmata)

Cijena je na godišnju „Objavitelju Dalmatinskomu“ i „Smotri Dalmatinskoj“ za Austro-Ugarsku Kr. 15.—; samom „Objavitelju Dalmatinskomu“ Kr. 8.—; samoj „Smotri Dalmatinskoj“ Kr. 10.—; Na polugodište i na tri mjeseca plaća se surazmjerno. Pojedini brojevi stoe 16 para, a zastareni para 20.

Pitanja za predbrojbu, uz koja nema dotičnih sveta, ne će se ni u kakav obzir učeti; pitanja za uvršte, uz koja nema prilične preplate, biti će povraćena. — Preplate se šalju poštanskim naputnicama. — Rukopisi se ne vraćaju. — Neplaćena se pisma ne primaju. — Pisma i nove treba slati Uredniku Objavitelja Dalmatinskog u Zadar.

IZLAZI SRIJEDOM I SUBOTOM

RAT.

Telegraphen-Korrespondenz-Bureau.

Izvještaj austro-ugarskog i njemačkog glavnog stana od 20. i 21. marta nalaze se u „Objavitelju Dalmatinskому“.

Zakonska osnova o općoj dužnosti rada u ratu.

BEĆ, 20. Vlada je izruciila Zastupničkoj Kući zakonsku osnovu o općoj dužnosti rada u ratu. Po tom zakonu svaki muškarac od 17 do navršene 60 godine i svaka ženska od 19 do navršene 40 godine dužna je raditi za opću interes. Dužnost radnje u smislu zakona jest javna dužnost; ona se proteže i na interesu zemalja, kotara i općina. Od ove su dužnosti isključeni oni, koji se samo prijelazno zadražavaju u državi ili uživaju prava eksteritorialiteta, zatim oni koji pripadaju oružanoj snazi, javni činovnici, članovi ustavnih zborova, dušobržnici, bilježnici, javni nastavnici.

Opća dužnost radnje prestaje, ako prije ne bude izrijekom ukinuta zaključkom ukupnog ministarstva, netom isteće jedna godina pošto je sklopljen posljednji mir sa evropskim velikim vlastima.

Podmorničko ratovanje.

BEĆ, 21. U februaru središnje su vlasti uništile 680.000 nečistih tona za neprijatelja upotrebljive trgovacke toneaza.

Poglavnica admiralskoga stožera mornarice.

Njemačke bojne lagje pred Dunkerqueom.

BERLIN, 21. Wolff Bureau. Torpedne bojne snage tukle su danas 21. o. m. izjutra tvrgjavaju Dunkerque i vojne naprave kod Braye; bukvala su dva velika požara. Obalne baterije žestokom su vatrom odvraćale, ali bez uspjeha. Na povratku došlo je do okršaja vatrom sa neprijateljskim razbijacima, koji su se pak povukli, pošto su više puta bili pogognjeni. Naše se bojne snage povratite bez gubitaka. Dva mala broda prednje strane, nijesu se po noći povratila sa puta na zapadu od Ostende; moraju se smatrati kao nestali.

Izvještaj turskog glavnog stana.

CARIGRAD, 20. Glavni stan, 19. o. m.

Fronta u Palestini:

Artillerijska je vatra porasla do velike žestine na pojedinim mjestima zapadnog odsječka. Uostalom, zbog magle i kiše, nije bilo osobite borbe djelatnosti.

NOVA GNIJEZDA

Don Marko Vežić, — Jadrtovac:

(Nastavak).

Ika se nije nigdje uginjala odanu i nesebičnu prijateljstvu, nigdje ne zaboravila sputnih riječi Svetoga Pisma, a šta ih je puta čula na misnikova usta s oltara Božjega, da je prijatelj veliko blago, ali ne začipala ušiju ni ispred njihova nadometka, da, biva, tko će se namjeriti na to želeno zlato. Udarila stoga ona srednjim, a taman i najsigurnijim putem, da u starome prijatelju nigdje neprijatelj, a novi prijatelj, i novo vino. Hoće li ga se do sata izdovoljiti, pod nos ga dvaputa prinesi i primirlji, srknji, a onda tekar, ako ti je povoljito, obilatiće vrčem nagni.

Omuan je naš amo narođ, da bolestan u grad i u bolnicu pogje. Voli on amo na goljo stijesni bolan i nemoćan sa boka na bok premećati, s praga na prag zguren premještati se i gamizati i smetenom glamov melanisti, nego li u bolnici na mекoj i čistoj ložnici opočivali. — Da je ono kuća žalosna! snuknu naši amo i dvoumeć glamov krečkuniku, to glave smatrali nedovoljitošću i presudom, pametne i svjetlje slijepljivošću. — Mi, drugi moje, jedno drugome, a nama će svima pomoci svemući Bog! — Šta bi puta ožešćom, ožljivoj i očutnom udarila Ika na sijelu i na prelu meko žensko srce svojih po selu se i drugačica, kad se drukša one neslanom nabaci i predmjezino se kućno privreće gnjilim kumpijerom dočaci, tamo nju prikaranjući, što se tobže o tugija no-

CARIGRAD, 21. Glavni stan, 20. marta 1918. Fronta u Palestini:

Teška artillerijska vatra tukla je pojedine djebove fronte. Oslobita vatra gotovo na svoj fronti. Dva neprijateljska odreda, koji su kod Risama htjeli da zakoče, bježu ustavljeni artillerijskom vatrom i snagom naših straža. Više neprijateljskih letjelica napade bombama Ketrano; dvije su na povratku, pucanjem sa zemlje, prinugnjene da se spuste.

Stanje na ostalim frontama nije se izmijenilo.

Izvještaj bugarskog glavnog stana.

SOFIJA, 20. Generalni štab, 19. marta.

Na zapadu od Ohridskog jezera neprijateljski pješački odjeljak bje vatrom protjeran. U okolini Bitoljskog i na jugu od Huma artillerijska se vatra za neko vrijeme pojačala.

Sobe strane živahna letjelička djelatnost.

SOFIJA, 21. Generalni štab 20. marta.

Na Crvenoj Steni, u obliku Cerne i u okolini Moglene obostrana artillerijska vatra bila je živila. Na istoku od Vardara i na donjem toku Strume odbijeno je više engleskih izvidničkih odjeljaka. U Vardarskoj dolini živahna letjelička djelatnost.

SOFIJA, 21. Generalni štab 20. marta.

Na Crvenoj Steni, u obliku Cerne i u okolini Moglene obostrana artillerijska vatra bila je živila. Na istoku od Vardara i na donjem toku Strume odbijeno je više engleskih izvidničkih odjeljaka. U Vardarskoj dolini živahna letjelička djelatnost.

Naša letjelica iz Asperna u Kijev.

Zračne pruge Budimpešta-Odesa i Beč-Krakov-Lavov.

BEĆ, 20. Jutros u 9 s. digla se sa letjelišta Asperskog prva letjelica, koja će ravno u Kijev, da posjedi pregovaranja između austro-ugarske vlade i Ukrajine, i da grof Forgach, vogia austro-ugarske misije, mogne brže dogovarati se s vladom.

Po nalogu ratnog ministra ovaj prvi polazak bio je svečan. Jedna satnja letjeličke momčadi bila je poređana da dočeka generalnog nadzornika zračnih bojnih snaga, nadvojvodu Josipa Ferdinandu, koji se zatim približio letjelicu. Tu mu ratni ministar drža govor, u kojem ističe, kako je bojno oružje sada postalo kulturnim sredstvom, te saopći, da će se za koji dan otvoriti zračna pruga Budimpešta-Odesa. Ove su letjelice vidljive po ruke iskrene volje za mir i vjernog prijateljstva, što Austrija-Ugarska želi da u buduće goji prema istočnom susjedu, dok se zapada stižu jedino glasovi nemirljive mržnje i najnove demagogije. Došlo je nadvojvoda da zapovijed, letjelicu se diže, muzika zasvirala carevku, i mnoge druge letjelice odpratiće je za jedan dio puta. Skorih dana zračni će saobraćaj služiti samo za službenu poštu, ali sve je već spremno da zračna linija Beč-Krakov-Lavov bude doznačena javnom poštanskom prometu.

A gdje su tekar ljekari, zar si na nje zaboravio, da će te mrtva parati i kajisti, da nadoknade za ono, što su se oko tebe živa mučili i patili, a sveisto te izlikati ne mogli! — — — — —

Na kućnome i pragu umrili, kućna će me celjao umiti i novom preobukom preobući, pokrov nabaviti i njime prikrifi; mrtvo će mi zvono mrtaču zdravu Mariju odzvoniti, svoj brači i družini, dok mu zuka i glas dopire, dojaviti, da je jedan u narodu manje na broju, živi će se kape maštati, kstrom se Božjim prikristi i pokojniku pokoj vječni zavapiti. Kad me mrtva iz kuće iznesu, ječenjem će mi zdravim i jedrom zrnom pokrov posuti, na ukcipšte Svetoga Blaža prenijeti; zakopat će me, zemlju na humku izdignuti i zagrnuti, kolac ponad glamom zabitu, a drugi klasničavim koncem unakrst muški privezati ili čavolum pričvati i utvrditi. To mi je spomenik, to obilježje, po kome će došaste nedjelje i ljeta i majka, sarvana tugom rubrino i krv sanzati, da je onje ukopano njihovo zlato, da onda čitavom tjelesnom snopinom jedno do drugoga i ukabaničeno polje, bugarenjem ojačene duše miljenika oplaću i obzale, te gorkim suzama obliju, a najstrag i na polasku iz njedara rumenu jabuku povade, poda križ je slože, nek i ona, zdrava i rumevena, kad ne može okamenjeno njihovo srce, jer smrti nema, da i njih kosi i da ih uza nj složi.

Ni priturni danas, svjetlu sutra i dokazuju, da bez zdravlja nema bogastva, da bolan baje, kada god pristaje; svojima dotečešća, a sebi samome dođiješ sa dugje boljetice; da ona na čilu alatu dolazi, a po duci odlaže; da je duga bolest i kući i žitku ljeti grad i krupa, da je duga bolest gotova smrt i konac je u motici, a tekar jesli li voljan, da se još

naručnim svjetom razabere očajna bolnika.

Ne bi se baš kod drugih namjerio na te rume i mirutne jabuke, već to prije na sebičnost, ljubopitnost i taštu ispravnost, kako će mile moje što obilježje povlise sabrati, a pozatim je selom nuditi i pod svaku cijenu prodatavati. Što su koračile u bolnikov obor, oko im nemirno amo tamo po njemu oblijeće. Reći bi, da su nakane kućne kokoši pobrojiti, a pognu li glavom, da u tor privire, nije

uz bolnika i uz njegovu slabnjaču, a očima obigrase i najotajniji kućni buščić. Ne će ove zaboraviti, već će svojim viđom podbosti i kućnu domaćicu, koja se satvrena, starosna i smučena oko bolnikove vrze, da mu sad izdigne uzglavlje i izmučenu glavu na mukšu namjeristi, sad ponapravi bijelje, koji se s jedne strane postelje osklizli, sad mu k uštima štrogod prinesi, da srkne, ili se okusi. Nema li uza nje kućnoga čeljadeta, očima će k polici vr-

Produljeno primirje s Rumunjskom.

BEĆ, 20. Službeno se javlja: Primirje s Rumunjskom produljeno je do 22. marta.

BERLIN, 20. Primirje s Rumunjskom, koje je isteklo dana 19. marta, produljeno je do 22. marta na ponoči.

BEĆ, 21. u večer. Javljaju iz stana ratne štampe, da je primirje između armija četvornog saveza i rumunjske vojske produžen za dalja 72 sata.

Holandija i Amerika.

AMSTERDAM, 20. Ministar spoljašnjih posala izjavio se danas po drugi put u Donjoj Kući o držanju nizozemske vlade u pitanju plovidbe. On je rekao: S početka vlasta je namjeravala odbiti uvjete Entente; ali kasnije, a poglavito s obzirom na prehranivanje pučanstva, primila je te uvjete i u isto doba u Washingtonu protestovala protiv prijetnja da će se lađe zaplijeniti. Ministar je stavio ujet vladama Entente, da se obezbrizi uvoz 400.000 tona pšenice, i da se 100.000 tona odmah dobavi. On se nuda, da Njemačka neće mečati zapreke na put, nego da će puštati da holandske lađe slobodno prolaze.

Zapljenja holandskih lađa u Americi.

WASHINGTON, 21. Predsjednik Wilson izdao je proglašenje, kojim počevši od srijede u noći, ovlašćuje sekvestraciju holandskih lađa što se nalaze u američkim lukama. Ovo se preduzelo, pošto je ured za ratnu trgovinu bio obavijesten, da Holandija neće da primi američki ultimat o izručenju lagaj.

ENGLESKA.

Izjave Lorda Lansdowna u engleskoj gornjoj Kući o narođenoj ligi.

LONDON, 20. U gornjoj Kući Lord Lansdowne izrekao je mišljenje, da narodna liga mora da bude pristupačna svim narodima i da obuhvata sve važnije zemlje, zatim da mora da ima dovoljne legizativne moći, kako bi se njene odluke potpuno postovale. Raspoloženje prema takovim narodima nije danas povoljno. Sjednjenje Države mnogo se zato zanimaju.

Što se tiče priključka srednjih vlasti ovoj ligi, Lansdowne spominje želju koju su Austrija-Ugarska i Njemačka izrazile, da učestvuju u međunarodnom pokretu, premda su se to izjavile samo sa nekim pridržajem. Lansdowne bi radio video da središnje vlasti stupaju u narodnu ligu. Netom bi se obrazovalo savez naroda, razrušanje bi po sebi došlo. Govornik na kraju krepko ustade u prilog narodne lige.

RUMUNJSKA.

Novo rumunjsko ministarstvo.

BUKAREST, 21. Vladin organ, koji izlazi u Jassiju, objavljuje ovaj ministarski popis: Marghiloman predsjedništvo i unutrašnji poslovi; Arion spoljašnji poslovi; general Harjeu rat; Saulescu finansije; Dobrescu pravdu; Meissner trgovinu i obrtu.

uzkuću bađnjak koju godinu o Božiću ogriješi i koju žalost zdravljem se ugledaš, reda ti se oko ljekara vrsti i hvalom i darom, jer ljekar liječi, a Bog ozdravlja; kad će se u drugu amo kod nas na ljekara namjeriti, kad i na tvrdoj litiči na plovnu ribu, — reda ti se onda gradu odvrgnuti i u bolnički liječnik tražiti; — najstrag, turpijaj danas, turpijaj sutra, sa kracuna riju sastružeš, i bolnik se odluči, da u bolnicu pogje.

Je li bolnik krcnō u bolnicu, ne isprati ga čeljaj drugačije, već da ga mrtva u nosilima na ukopšte prati. Muško, žensko, mlađe, staro, kućno i komšijsko, tu se suze liju na šake, a kuku meni do moga Boga — do devetog sela brđija glasnom prolamu; plaču, nariči i bugare, te milosrđe Božje u pomoći zazivaju, da mu famo ono na drugome svijetu bude milostivo, kad ga onako kućno šljeme neće živa na povratku iščekati.

Reku, da tko otiče, taj ne utiče, te i naši na polasku u bolnicu. Jeden, da ti oči isprsnu, ne će zapaziti kraljevim drumom, da se u selo natrag враćaju. Otekli, pa i ne utekli, već meso bolesti, a ono košćurina materi zemlji pređali i isporučili na gospodskome grobštoku. Drugi se okrjalici, a treći borili i ozdravili. Podbjrani i ošišani, ugojni ko graski mesar kule pojvaljali, da mi amo i navratićem čemo se i očima sigurnije niza nje omjeriti, prije nego ćemo im se javiti. Hoće čorba, lojna govedina i sladočukna „turta“ na „trećoj“ i „četvrtoj“ đebelji, — kako to amo naši omjeriti laganiju i obilatiju bolničku hranu prama liječničkim propisima i prama različitim bolestima.

Nu bili drugi, bili treći, jedni i drugi pod našim amo stoljetnim briještima na domaćemu sijelu

uzaluđ riječ po riječ, poput svile, izvlače, kako će biti skladnija, naručnija i medotečnija, a to sve na očiju pohvali onih milosrđnih sestrice, iliši „švora“, kako je amok da našega puka ubočjeno im — — — — — Nema, već da te leđena ogrije svojom dobrotom; svojim ljuškim postupanjem i pril

od Rozdijelnje jurišni bataljun br. 30 kao prednja straža Zeidlerove lovačke brigade. Već do dva sata i 30 časa po podne naši odjeli prokrišće sebi put do sredine grada. Zaposjednute su silno razgranjene naprave željezničke stanice.

Prodrigeše naši bataljuni odmah put luke, u kojoj bježe sve do malo prije usidreno 15 teških bojnih brodova ruske crnomorske flote. Do nalo pade i luka u naše ruke, tako da smo se pred večer, kad je uspostavljena sveza sa njemačkim četama, koje su dolazile iz predgrađa Moldovanke, zaposjeli sve važnije točke Odese. Generalmajor pl. Zeidler preuze zapovijedništvo luke. Sigurnosna služba u gradu, u kome je prije zaucjeva vladala potpuna anarkija, uregjena je sa gradskom Radom i kijevskom vladom. Divizija podmarašala pl. Jezera započela je svoje napredovanje iz prostora kod Podvoločyske. Njena prednja straža, sastavljena od jurišnog bataljuna i prokušanih lovačkih bataljuna imala je pod vještim i odlučnim vodstvom generalmajora pl. Zeidlera i kod Balte, i kod Rozdijelnje više kreševa sa jačim četama koje su kušale da našima zadrže pristup i Kod Odesa. Unatoč ovim zaprekama i višestrukom razorenju željezničke pruge, udaljenost je Podvoločyska-Odesa, od preko 500 kilometara, prevalejena za ciglih 12 dana.

UGARSKA-HRVATSKA.

Grof Tisza o politici spram narođnosti.

BUDIMPEŠTA, 18. U današnjoj sjednici odbora za izbornu reformu uze riječ grof Tisza te govoreći o narođenosnom pitanju, reče da mora odvraćati od jednostranoga shvaćanja narođnoga pitanja. Njeg dopušteno zastraniti od načela, koje je valjalo jošte prije rata, da nastojimo steti ljubav narođnosti dobrim postupkom. Slovac su se u opreci sa galičkim Rusinima, pokazali su da su u opreci sa galičkim Rusinima, bezvjetno vjerni državi. Rumunjska provala u Erdelj donijela nam je tužno iskustvo u toliko, što su se Rumunji, koji su stupili u doticaj sa nepriljekim vojnim silama iznevjerili svojoj državnoj vjernosti. Ovo iskustvo pokazuje, da u našoj domovini ima raznih narođenosnih pitanja s kojima valja i različito postupati. Da, rumunjsko pitanje pokazuje različiti oblik već prema raznim prečeljima. Valja dakle postupati sa narođenosnim pitanjem na konkretnoj osnovi. Druženje Slovaka raziče je, već prema krajevinama i prema konfesiji. Uopće su Slovaci dapače i onđe, gođe su došli u doticaj sa jako zaraženim četama postojano obdili svaku zavajanje. Valja na računalima način prekinuti sve niti, kojima kuša češka agitacija uhnjava Slovake u svoju mrežu. Položaj Mađara u Erdelju jače je ugrožen nego li smo mislili. Mi ne smijemo tvoriti takovo izbornu pravo, koje bi erdeški Mađare izrušili Rumunjima. Ministar pravde ima pravo, da se narođenosno čitanje ne može isključivo izbornim pravom riješiti. Ali mi zahtijevamo, da se rađikalno izbornu pravo imamo onda stvoriti, ako se proti njegovim posljedicama upotrijebite stanovita sredstva. Šlo se tice lijevika, to rađenosno uzima do znanja navještenje ministra pravde pogledom na kaznene ustanove protiv agitacije koja se upravlja profil teritorijalne cijelovitosti Ugarske, te koja državu pogružuje i ponizuje. Nova razočara izbornih kotara bit će dođuće posebna, da smanjiti koliko opasnost od opsežnoga proširenja izbornoga prava, ali samo u tijesnim granicama. Ako je izborna reforma virtualno promašena, doći će izbornu pravo takovim masama, koje se nijem služe u smjeru opasnom sa nacionalnjom stajalištu, što onda ne može mnogo promijeniti nikakova nova podjela izbornih kotara. Govornik se zatim zauzima za to, da se zahtjeva 6 razređa pučkih škola a ne 4 kao predviđat za izbornu pravo. To bi bilo važno osobito u Erdelju za Mađarsko i za Sase. Tim bi se ujedno udovoljio onim zahtijevima, koji hoće da se izbornu pravo vrši na temelju znanja mađarskoga jezika u čitanju i pisanju. Da se izbornu pravo pojedili analafetima, o tome bi se moglo govoriti, ako dotočnici imaju stanoviti posjeć. Konačno zahtijeva govornik od vlade susretljivosti, da se omogući kompromis. To bi bilo jedino rješenje pošto su ponovni izbori u ratu pogledom na noćnu sredstva vlade pukla formalnost. Nakon što su jošte uzelu riječ ministar pravde Vaszsonja, osnova je uopće prihvaćena sa svim glasovima proti dva glasa, te je zaključeno, da se naredna sjednica, u kojoj ima da počne posebna rasprava, sazove u sporazumu sa vladom.

Kad će biti sankcionirana hrvatska izborna reforma.

Drema izvještaju «Dester Lloyd» glasi jedan pasus subotnjega govora d. r. Vaszsonja o izbornoj reformi ovako: «Zastupnik Gejza Dolongi dotakao se pitanja hrvatskoga izbornoga prava. Vlada je nastojala da u tom pitanju čuva magijski interes. Mi smo zahtijevali od hrvatskoga bana garancije u tom pravcu, da će u Hrvatskoj prestatiti ono stanje, po kojemu gledate zavijajnost između Ugarske i Hrvatske ne postoji reciprocitet.

— Ma kako mogu, oče moj i po Bogu brate, svemu onome svete one duše odoljeti, a kažu, da je sav onaj trub muktovan i bez «šolde» plaće, već za ono gubave prehrane, a i to proždroj nu am ni tam, ni mrsno ni posno! — pjesni se Šimun đlanima i u me očima zadri, ko da mu je kod mene česa zlata i iščika, što sam i kako sam odumio.

— To je, moj Šimune, otuda, što ona čeljad slijede za stopama moga i tvoga Otkupitelja i Isusa, koji je ovim svjetom prolazio, a iz sebe blagoslov ostavlja, te naumice prikričao i naglasio, da i kap vođe, što je siromašnu prisružio, da je njemu dajemo. A kad su one požrtvovne sestice uvjerenje, da do onih bijednih bolnika po bolnicama nema golijega siromaška, za njima one tragaju, o nje se optimlju, da odgovore premilome i žarkome te sami. losrdome Srcu svog Isusa.

— Milost nam ga bila i pomoći! — osu se pukom gusti žagor, a odjeknu amo tam i očaji bubac i prsi. To je pogđekoja baka, da se po ulegnutim grudima šakom grunu u znak pokore i odanosti prama razapetome našemu Otkupitelju.

Nigdje se nije čulo amo kod nas, da se pojedinačna lka ni kao Vrančić na koga okosila, razljutila i ledjenim ga okom pogledala, je li je prozvao milosrđnom sestricom ili «švorom». A to se ime našim selom do te bilo udomačilo, da se obregje nasluškivalo, a ne neke zemane čak i iščezlo, ko da je morska pijavica u se šmrknula, ono ike Glujić, a pogotovo Vrančić. Netom joj se tko tim imenom javi, veselo bi se i milokrvno nasmijala, a još srdačnije oðazvala.

Reći ćeš ti, da su joj na ime pogodili, pa čemu onda sržba, kad glavi kapa pristaje, te i nojzi toime.

Nepodopština je bila dosada u tomu, da su se u Hrvatskoj magjarskom i njemačkom pučansivu stavljale na put znatne potiske, da si onđe stekne pripadnost, tako da oni tako nijesu mogli postići izbornu pravo. Mi smo zahtijevali stoga, da se hrvatski zakon o zavijajnosti promijeni još prije nego li bude sankcioniran hrvatski izborni zakon. Tisza je na to doviknuo: «Sasvim ispravno».

Hrvatski sabor Petru Preradoviću.

Saborska sjednica 19. o. m. započela je u 11 sati 45 časaka. Petar Đorđević izrekao je ovaj govor:

Visoki sabore! Danas se navršilo stotinu godina, što se našem narodu rođio Petar Preradović, što se našem narodu rođio Starčevićev stranki prava. Različiti povici počinio se s kojim se ova kao svojim najvećim pjesnikom ponosi. (Buka kod Starčevićeve stranke prava.) Ratnički povici Starčevićevaca. Ja bih molio gospodu, da me mirno salušiju. (Zast. Dragutin pl. Hrvat izlazeći iz dvoran) Ovo je smrta po Hrvatsku, što poljica čini. Protestirati proti tome što poljica rabi. Zast. Marko Došen: Poljica vani gospoduje, a mi ovđe igramo rodoljuba. — Zast. Ivica Kovačević: Ratnici moždarske. (Buka kod Mađarske.) Zato je današnji dan, dan narodnog svetkovana, pa iako je ovo svetkovana u današnjem teškim prilikama i skromno (Zast. Ivica Kovačević). Zato poljica bučna slavi... ono je ipak veličanstveno, jer ga sav naš narod svom dušom svojom svetkovana. Zna naš narod i osjeća, da je Preradović pjesnik našeg preporoda, pjesnik našeg narodnog jedinstva i ujedinjenja, da je pjesnik naših narodnih idealja, da je vjesnik slobode. (Zast. Ivica Kovačević: A vi ste pjesnici nagode s Mađarskom.) Ta i narod je naš pjesnik, ko nijedan drugi. On je zadnjio Preradović pjesničkim domom, a ovaj je zaroni u dubinu duše narodne i iznjo sitan biser i drago kamenje, od kojega su i pjesnik i narod mu zasiglijali kao jarko sunce. Zato držim, da će odgovoriti osjećajima sviju vas gospodu, ako na dan stoljećne njegova rođenja sa ovog mjeseta, a u ovom svetilištu narodnom odam poštulj hrvatskom pjesniku Petru Preradoviću.

Uz ovu molitvu: «Bože živi i okrije — Rod naš slavni, rod naš mili. — Da odoli svakoj sili. — S kojom mu je biti boj.

Uskori mu danas Ljepi — Kad će biti sam svoj? (Zast. dr. Vladimir Prebeg: Dolje (Mađar).) Ljubav rodu kulminira u riječima: Ti da sjaiš, gorjet je name!

A Preradović ne grli samo Hrvate i Srbe, već je velikom svojom ljubavlju obgrio sve Slavjanstvo. Naini Kolar

nije mu zanosište himne spjevao. I da je po njegovoj želji,

bilo bi «veliko, silno, preslavno».

A kako se je odusjevljavajući postavio na jezik, to najveće blago naroda svoga!

Nikto kao on nije umio sinovima naroda našega da prikaze lepotu, milini i snagu njegovu, da ih uči, da ljube jezik svog iznajmljiva svega.

Tvrđa mu je bila vjera u bolju sreću i ljeplju budućnost naroda.

Ni spomen na Grobnik i Kosovo polje, ni

pogled na mnoge nevolje i jede i žive rane našega naroda

nisu mogle da uskobljevaju njegovu tvrdu vjeru.

I fu je vjeru tario Preradović da unese u dušu naroda, sokolju ga je na istrajni, muški rad i na borbu, jer je znao, da se, kao što kaže drugi naš narodni pjesnik «bez muke sablja ne sakova, da se bez muke pjesma ne ispoja», da treba mnoge muke podnijeti, da se dočekaju velike pobede. (Pjesak i poljici kod većine)

Narod naš odužio se je tek u nekoliko Preradoviću,

kad mu je mrtvo tijelo prenio iz Beča u Zagreb, da mu u

svojim polju dade grob. Ali to je bio što reče tada Zmaj

bilo da veliko, ali duši nije.

Sjeni svoga velikoga pjesnika odužit će se narod tek onda, kad bude mogao reći, da je zavjet njegov ispunio. (Obdoravanje kod većine.) A donje neka je slava Petru Preradoviću! (Cijeli sabor ustaje. — Poklici kod većine: Slava mu! — Poklici kod manjine: Živila sloboda!) Nakon toga bura pjesak kod većine i poklici: Živilo preosjeđnik! — Zast. Ivan Kovačević: Živila policija!

Oz ovaj spomen, držim, da trebamo da zaključimo sjeđnicu, koju držimo na dan stogodišnjice njegovog rođenja.

Zato prelažem, da se današnja sjeđnica zaključi, a i dana ureće za sutra u 10 sati prije podne sa ustanovljenim već dnevnim redom, a kao daljnji točku dnevnoga reda prelažem izbor jednoga člana u zajednički sabor. Prima li visoki sabor? (Prima se.) Time zaključujem sjeđnicu. — Sjeđnica je zaključena u 12 sati.

Zagreb Preradoviću.

U utorku prije podne bili su zatvoreni svi dučani, a dosta je — narodno ono na Akademičkom trgu, u okolini Preradovićeva spomenika — bilo okićeno hrvatskim trobojnici. Ulice su bile do kasno uvečer duplje punе općinstva, a mladež je u manjin i većim grupama prolazila pjevajući domoljubne davorije i ključajući uspomeni neumirovog pjesnika.

U 9 sati prije podne položio je gradsko zastupstvo na spomenik Petru Preradoviću vjenac sa plavim građanskim trakom. Građani načelnički dr. Sirkli je kod polaganja vjenca klinknuo: «Slava velikom hrvatskom pjesniku! Slava velikom pjesniku narodnog jedinstva! Slava neumrom gradijanu grada Zagreba! — Kod polaganja vjenca prisustvovao je cjelokupno gradsko zastupstvo, koje je zatim pošlo na pjevanj grob u ono iskliklo njegovu narodnog spomenika.

Preradovićev spomenik koji se nalazi na Akademičkom trgu, osnovan je ukrašen cvijećem i trobojnicanama.

U 4 sati popodne sakupila se pređ grobom Petru Preradovića, sva sveučilišna i srednjoškolska omladina obojeg spola. Omladini se pričušili mnogobrojno općinstvo. Čitav

Neka i te tvoje, pomozi Bože! Nu ne poturite ni ovu ko sramotnu sa kolarišta, da se i drugima naime pogagalo, a pogagia i dandanašnji, pa nu de, obijeli Zubom, ako te majka rodila, te se sa devetog brda takima javi i pogogjenim imenom dojav!

Eto ti kod nas Nikole Gagića. Bit će, s malim, pedesetu prevalio, a je, braćo moja ljubljena, na jedini vam svoju dušu govorim, da ga ne odaje

ono jur staracke oblije, pogrušala kosa i mjestimice

peljava čeverica, ne biste dosudili, da je devetog navršio.

Zakuk, nema ga, prosi se, šta li, pa dok si

dvaja obilata pečela niza nj opruzio, time si ga i obamjerio.

Svet jeti svjet, tko će kome oči začepiti,

da ne opazi, tko li ulla zapušti, da ne progovori,

Nikolu okristio «Dubinom». Naime su pogodili, ali nijesu Nikoli ugođili, već je tu ruženja, pogrgijavanja, plijaniva na tufi poštenje, pa najstraj uzme katka

kažaka nakaza i Boga svoga vrijeglati, ko da mu je

on kriv, a zato mi je baš najmrži. Je li ga mladež obrlakala i ko pijan kapu zapola, jedni iza jedne čoće «Dubom», drugi iza druge «Dubinom», da treći

iza vrtline i završe «Duncem» ga napastuju, tekrak je to čas, da Nikola krvavom pještom zapjeni. Kad

se ne može ni jednoga dočepati, da mu tobože

kosti promera — gdje će žaba da prestigne zeca!

— onda se glave guli svoju kapu i Zubima je, ko,

osim krsta, bijesno paše o singluru, razdire, bali i trza, neka ni nije, kad bezdušni svjet silom

hoće, da jablan pogodi i sa sagušljivim ga grmećkom

da usporedi.

A Šimun Galic? Gluh se, türde stariji, rođio, a ovo ostario, pa čuje li onaj hrast, što ga je Zub vremena iscrvotio i pred desetek godina sagnijala na zemlju povalio, onda će i on čuti.

Za nabavljanje cementa.

Buduć da se pojedini preduzetnici češće obraćaju na namjesništvo za nabavu cementa, te im se molbe ne mogu rješavati potrebitom žurnošću, upozorju se zanimanicima na odnosne propise ministarskih naredbama 22 prosinca 1917. l. d. z. br. 507 i 508.

Po tim naredbama, doznačenje cementa može se obaviti jedino preko «Wirtschaftsverband der Zementindustrie» u Beču III/2 Ditscheinergasse 2. kojem se savezu preduzetnici imaju obratiti, upotrebjavajući propisane formulare, koji se mogu dobiti kod istog saveza i kod svake tvornice cementa. Jednako se ima postupati iako se radi o zgradama ili rađnjama koje zasjecaju u krug djelovanja č. k. ministarstva za javne radnje.

Samo rko se radi o nabavi cementa za vojničke građe, imaju se molbenice prikazati č. i. ministarstvu rata (čdo 8. B. H. Molitljivi imaju da tačno popune propisane formulare, u kojim je neophodno potrebito, da bude uvršten

niči češće obra-
menta, te im se
žurnošću, upo-
tisne ministrar-
stvo. d. z. br. 507

cementa može
verbando der Ze-
kobratiti, upotre-
be mogu dobiti
cementa. Je-
di o zgradama
djelovanja ē. k.

menta za voj-
pričazati ē. i k.
politeljima imaju da
u kojim je ne-
uređovna po-
te kolikoće ce-

va.

svim varošima
nistrovno Prera-

a Petra Pre-
Arbanasima,
titeljski priprav-
jetnicu rogjenja
oduševljenjem

služba Božja u
sakupiše se pi-
vinci u vježbo-
vić držao zani-
kom radu Pre-
akter, ovažnost
većim i milijun-
pudućim pučkim
oni imaju ugle-
bro oboga na-
i spremi za sve
broti, napretku
i zanosno
ešto otpjevaše,
Bože živi bla-

lava narodnoga
ilišu uspomenu.

avranno luogo

Palme ore 9 1/2
ecutori: alunni

ore 6 p. m. du-
nno eseguite le

ale Romano ar-
Lederer, esecu-
to e gli alunni del

. Majer, «Cristus
cutori: gli alunni

Popule meus»,
ficio delle Te-

Pontificale So-
ecutori: alunni
grando, «Omelia»

i paketni sao-

spava proti Ši-
ragia počinjenjem
su nekim suop-

ena, trajala je
vjetnika Čipčića
dvor je riješio
i Kesića osuđio
og redarā Gran-

čelo kad ga je
li buđuć odleža-

je već kazan iz
maložio ništovno-

ztenika, koji su
na slobodu.

skog biskupa

orizmenu posla-
appafave. Uvo-
čajima zapre-
čionalizmu i mo-

o nesposobno-

ni premoć tv-

niti razni rat-

gradove, imanja
če i nepogoda-

glaglavie «Kler

e i način djele-

djelu zanimivo-

im na svečen-
o zadatku tolki-

ni još mučnije-

«Uprimo, mi svećenici — kaže — svom ener-
gijom naše dobre volje, da po vjerskom odgoju,
učinimo kršćanskom prvju dobnu i mladež; naime da
odgojimo naraštaj drugiči od sađašnjega, koji je,
osim iznimaka, zadojen skepticizmom».

«Ali da se obnovi, po kršćanskom odgoju, bu-
dući naraštaj, koji je latentan u mladeži, treba da
pri tome sudjeluje i Država, pošto najheroičniji na-
porti klera, na korist mladeži, ne bi postigli svoju
potpunu svrhu, kad bi upravljači Država i nadalje
hoteli da nastave laicizovanje škole i time da se
proteže blagotvornom djelovanju Crkve».

«Odgojno dake — završuje — na temelju
vjerskih načela prvu dobnu, mladost, i imati čemo
krepošnu čovjekova. Kađa bude on imati savršeno
osjećanje vjerskih načela, on će ljubiti, a ljubeći, ži-
jeti ē u miru sa samim sobom i sa iskrnjim. Po-
stavljen na upravu javnih poslova, ravnati će na
rođima na temelju ljubavi, djelujući dobro. Ljubav
će ga učiniti dobrovremenom puču, koga će prepoznati
bratom u Kristu: i to vam mira u obiteljima, u
ljudskoj zađuri, u Državama».

Gojida povrća.

Usljed odluke c. i k. ministarstva rata bila je
objelodanjena u listu vojnih naredaba ova poruka:
«U interesu je gojida povrća, da osobe, kojim
je ova zađata povjereni, osobito ako nisu ovoj
grani gospodarstva vješte, pribave potrebite upute i
shvate pravac, prema kojem treba da postupaju».

Buduć da prepostavljene vlasti, zbog drugih
rađanja, nisu u stanju, da redovito i na vrijeme
izdavaju potrebite upute, prepriča se vrće onim
privatnicima i ustanicima koji se bave gojenjem
povrća ili su inačica na stvari interesovane, obnosno
onima, koji imaju zađatak da nadziru i kontroluju
gojido povrća, da se pretplate na list «Die Wochenschrift für Haus, Hof und Garten» Mein Sonntagsblatt. Neznačiti će troškovi biti nadoknadjeni pri-
hodom od vrtlarstva. U listu, počevši od konca
siječnja o. g. otvoreno je redoviti tečaj za povrilarstvo. Naruđbu lista treba upraviti na upravu «Mein Sonntagsblatt» u Neutitschein.

Narudžbu lista treba upraviti na upravu poslati jedan istisak lista
na uvid besplatno.

Prinosi.

Gospodin Milan Stazić nadzorni organ prehrambe
je da počasti uspomeni pok. Ines Stazić poklonio
je pučkoj kuhanji u Uglijanu kr. 10. na čemu mu ona
uprava najširačnije zahvaljuje.

Promet i trgovina.

Splitsko brodogradilište «Jug».

Da 17. o. m. bila je u Hrvatskom Domu u
Spljetu glavna sjednica ovog društva. Društvo je
sa neograničenim jamstvom sa glavnicom od K.
1.000.000.

U upravu su jednoglasno izabrani:
Ante Iveta posjed. i vlasnik brodova Split, Ivo
Kap. Mačela nadzornik duštva «Dalmatia», Ante
Kap. Buić posj. i uprav. Jadranu Split, od-
vjekint dr. Bulić Split, markiz Bona bilježnik Du-
brovnik, Ivo Foretić posjednik Korčula, inžinir
Manola Split.

U nadzorni odbor: jednoglasno su birani:
Vladimir Polić uprav. društva Oceana Trst,
Filip Ivančić trgovac i vlasnik brodova Krilo, Dujam
Mikačić posjednik i nar. zastupnik Split, Dr. Ante Šambuk savjetnik i posjednik Split, Ante
Bogdanović veletržac i trgovac Trst, Lovro Depolo
posj. i graditelj brodova, Ivo Antičević upravitelj
Z. Saveza, Kap. Marangunić, Lovro Kap. Kosović
vlasnik brodova.

RAZLIČITE VIJESTI

Svečani pogreb knjaza Mirka.

Piši iz Beča, 16. Danas bio je na svečani način pogreb
knjaza Mirka. Prema vojnom činu preminulog knjaza bio je
u vojni kondukt. Lijes počinio je već od prešle nevjeste u grčko-
istočnoj crkvi sv. Save u Veitgarsse. Teške crne draperije obave-
sile su ulaz u crkvu, dok su zidovi crkve bili obloženi crnim
suknoma. Na zidovima su bogato izvezene crkvene zastave i
litije bile jedino u bojama. Na crnom krtu bio je prć-
ščen grb preminulog knjaza s natpisom: «Njegovu kraljevska
Visosi knjaz Mirko od Crne Gore, umro 3. marta 1918». Sred
crkve počinio je na katafalu antikno sivi metalni lijes s vi-
sokim mitracem, koji je bio obučen u crnogorskoj generalskoj
bojnoj uniformi. S obih strana ljesa bili su postavljeni mnogo-
brojni vijenci i cvijeće. Da počinju ljesa uzgđao se me-
talni krt, a s obih strana krtu ležala su na četiri taburet-
e crvene kašife visoka odlikovanja, koja je imao pokojni
knjaz. Na petom taburetu ležala je kapa, sabija i rukavice.
Prije službe božje došla je jedna četa 1. bataljuna pje-
šadijske pukovnije br. 99 s glazbom u bojnoj opremi.

Iz Crne Gore stiglo je izaslanstvo, koje je sastojalo iz
vojnika Božeta Petrovića, brigadira Milutina Vukovića, vlasnika
Kirila, divizionara Mira Marinovića, dvorskog maršala Slava
Ramačanovića, oržavog savjetnika Mihajla Popovića, divizion-
ara Gjura Petrovića, bivšeg poslanika Jova Petrovića, đakona
Iva Kaluderovića, bivšeg adjutanta nasljednika prijestolja Da-
nila majora Blaža Vrbica i bivšeg konzula Alekse Martinovića.

Osim toga, dosao je Španjolski poslanik Don Antonio
de Castro Castelaz, poslanici u ministarstvu inostranih djela
von Callenberg, zastupnik ministra rata feležnjemajstor Rohn
od Hermannstädt, zamjenik njemačkog vojnog afaša knez
Erbach, zapovjednik vojnog zbara baron od Kirchbacha,
zapovjednik grada Beča Mossig, te mnogi generali, štropski
i visi časnici, zatim odaslanstva časnista nadoknadih bata-
ljuna pješadijskih bataljuna br. 4, 64 i 84, lovačke pukovnije
br. 24, nadoknade baterije poljsko-artiljerijske pukovnije
br. 3, nadoknade štabne državne artillerijske pukovnije br. 3.

Nešto prije 3 sata posjed podne stigao je pred crkvu
zastupnik cesara i kralja vrhovni komornik grof Berchtold.

Iza toga započelo je odmah svečano opijelo, koje je
služio vlasnik Kiril uz veliku pratnju svećenstva. Nakon
crkvenih obreda digboje podčasni pješadijske pukovnije br. 99
i položiće ga na gala-kola, u koja su bila upregnuta
6 vranaca. Na kolima za cvijeće smješteni su mnogobrojni
vijenci. Tad je sprovođen krenuo. Naprijed stupala je glazba
pješadijske pukovnije br. 99, zatim polučeta, te žalobni konj
s crnom pokrovom. Pred gala-kolima pošla su kola sa cvije-
ćem. Lijes pratio je vojnički špalir. Pješke pošli žalobni

gosti, za njima jašili su vitezovi s izvučenim mačevima, a
završila je povorku polučeta. Sprovod krenuo je preko Renn-
wega do Fusanske ulice. Tu je stala počasna četa, propustila
i ispalila počasnu salvu.

Sprovod pošao je zatim do centralnog groblja i stao
pred novim arkadama. Slijedila su ga crnogorski dostojan-
stvenici, te biskup Kiril sa svećenstvom. Lijes je dignut,
donesen do grobnice i u nju spušten. Duboko ganuti stajali
su Crnogorički pred rakom, gdje je vladika Kiril ponovo bla-
goslovio mrtvo tijelo. U 5 sati poslije pođene završen je
svečani pogreb.

Književnost i umjetnost.

Uspjeh Dobronićevih sklađa u Zagrebu.

Društvo mjesecne obdržavalo je u Zagrebu, poznato pjevačko društvo «Lisinski» representativ
koncertar najboljih zbornih sklađbi najvaženijih jugoslavenskih autora. O tom koncertu prenosimo
čitateljima iz kritike Dragana Plamenca u V. broju Književ-
nog Jug-a stavak o načemu maestru Dobroniću:

«Središnje zanimanje na jugoslavenskom kon-
certu» Lisinskog moral je da bude, već i sa svojih dimensija, svita mješovitih zborova Antuna
Dobronića «Pjesme neostvarene ljubavi». Konture Dobronićeve osobnosti ovim su izvajanjem još
jasnije iskočile. On je jedan od najboljih naših
muzičara uopće. Težnja za izrazito našim stilom
poprimila je u njega već utvrgjen individualni
izraz i zaodjela se sasvim ličnim melodičkim i
harmoničkim rubom. Način, na koji je duša naroda —
kako veli riječ — prošla kroz Dobronićev
temperamenat, bila od njega shvaćena i u umjet-
ničkoj formi donešena, u nas je tako osobiti i nov,
da nije čudo, što oni, koji su odvajkada pod
narodnim značajem neke muzike razumjevali nešto
sasvim drugo, nešto što je mnogo primitivnije i
ponekad svedeno na kompozicijske formule, — što
oni velim, stadoše poričali da narodnoga značaja u
Dobronićevu muzici uopće ima. Dabome, da
vidimo i drugih načina, kako može narodna duša
da se ogleda u djelu nekoga kompozitora. —
Dobronićevu muzici daje posebnu vrijednost i
čistota stila, savremenost i visina tehnike, koju
pokazuje svaki, ma i gdjekad manje uspjeo
produkat njegova rada, i onaj prije označen žig
individualnog shvatjanja nacionalnog duha, udaren
u čelo gotovo svakoj njegovoj melodičkoj frazi,
svakome harmoničnom kretu. U sviti zborova
pjevanog na koncertu «Lisinskoga» ove su odlike
Dobronićeve muzike, potpomagane tekstovima iz
narodne poezije, snažno izišle na vidjelo. Prvi je
zbor «Predviđanje smrti», u svome teškom i
nadzoru bolnom ugogaju, majstorski izgrajen,
jedan od malobrojnih najlepših naših zborova
uopće. Koliko je trebalo muke i rada da se iznese
djelo u onoj formi u kojoj ga iznje «Lisinski», ne
će moći pravo da prosviđi onaj, koji ga je upoznao
na koncertu. Ako omjerimo Dobronićev zborni
stil o preosjećni stil naše zborne literature, kolike
li teškoće intonacije, neobičnosti melodičkog po-
micanja i — dašto motiviranje — tvrdoglavost u
dinamici! Dirigent, prof. je Šotka znao da svlada
sve teškoće i da ideji kompozitorovoja pomogne do
ispravne i odane interpretacije.»

Izložba Petra Bettiza u Zagrebu.

U Urlichovom salonu otvorio je jučer, 22. o. m.
mladi dalmatinski umjetnik slikar Petar Bettiza iz
Splitske svoju kolektivnu izložbu, na kojoj je izložio
preko 70 radova naročito pejzaža. Bettiza je
do sada izlagao u Beču i Spljetu, pa se za
njegovo izložbu opaža znatan interes u zagre-
bačkim umjetničkim krugovima. Izložba će ostati
otvorena do 4. travnja.

Primili smo sa zahvalnošću:

Što je demokratizam (pouke i pobude hrv.
narodu) iz besjeda i članaka Teodora Roosvelta
probrio i preveo Janko Ibler. Zagreb kao III. sve-
zakl. Prosvjetne Biblioteke koju izdaje Dr. L. pl.
Bojničić.

Za naše prilike i doba ovo je baš zlatna
knjiga, pa je u velike preporučujemo.

«Književni Jug». Izašao je Vl. broj sav po-
svećen Preradoviću u povećanom opsegu, sa ovim
sadržajem: Aleksa Šantić: Prolog — Dr. B. Bodnik: Dreradović
kao slavenofil. — Dr. A. Buzala: O Dreradoviću kao mistiocu. — Tugomir Alaupović: Na grubu pjesniku. — Dr. F. Ilić: Dreradović
na Slovencih. — Angjelo Danko: Dreradović. — Vlad. Čorović: Dreradović prema Srbinima — N. Bartulić: Polit. nazori Dreradovićevi. — Res. Ljubavna
lirika Dreradovića. — U pregledu piše dr. B. V. životopis Dreradovića i druge dvije bilješke o njemu, a Stj. Ilić: Lopudskoj sirotici. — Ornamente
za sliku pjesnikovu izradila je Anka Križmanić. — Dobiva se u knjižarama. — Preplata 40 K na godinu; 20 K na pola godine; a 10 K na četvrt godine. — Adresa: «Književni Jug», Zadar, Gundulićeva ulica 29.

«Hrvatska Njiva» u spomen Petru Preradoviću
11 broj «Hrv. Njive», u cijelini je posvećen
Petru Preradoviću. Sadržaj je tom broju ovakav:
Dr. Dragutin Prohaska: Pjesnik Petru Preradoviću. — Dr. Petar Karlić: Petar Preradović prema
«Zori Dalmatinskoj». — Dr. S. Ivšić: Slavenske tu-
djice u P. Dreradovića. — Dr. Milan Ogrizović: Dramaturške misli o «Kraljevici Marku». — Dr. Petar Skok: Dreradovićev prijevod Danta. — Pre-
radovićeve misli o metriči (Dosedna neizdani pje-
snikov rukopis, s komentarom prof. Vatroslava Ja-
gića i dr. D. Prohaska). — Smotra: Zivot i djela o Petru Preradoviću (Dr. D. P.): Glavna djela o Petru Preradoviću (Dr. Branko Vodnik). — Godišnja pre-
plata «Hrv. Njive» iznosi K 36, pojedini bro

C. K. Austrijska Vojnička Zaklada
za udovice i siročad
(odio: RATNO OSIGURANJE).

Uspjeh ratnog osiguranja kroz godinu 1917.
(Nastavak).

Koncem prvog polugodišta prošle godine bili smo iznijeli iskaz obitelji kojim je uslijed smrti vojnika bila isplaćena osigurana svota.

Da se pak vidi kako je pučanstvo ove pokrajine prionulo uz ovu koristnu i umanitarnu ustanovu, priopćujemo imena obitelji, kojim su bile isplaćene osigurane svote kroz cijelu godinu 1917.

U kotaru Kninu:

Joki Milak iz Vrpcolja K. 1000
Torbica Gjuro iz Plavna „ 2000

Berić Ivo iz Knina	„	500
Rusić Blagoje iz Plavna	„	1000
Bulovan Stojan iz Radučića	„	1000
Kukolj Niko iz Vrpcolja	„	2000
Vidović Petar iz Strmice	„	1000
Dericu Stevanu iz Očestova	„	1000
Dondur Mandi iz Zagrovica	„	1000
Anić-Kaliger Terezi iz Vrpcolja	„	4000
Vidović Milici iz Plavna	„	1000

U kotaru Kotoru:

Joki Stjepančić iz Krtola	K	400
Joki Bogdanović iz Črcegrovog	„	400
Jelić Rafailović iz Bečića	„	400
Iliji Vučković iz Bijele	„	400
Stani Vučković iz Kutija	„	400
Joki Giljača iz Lješevića	„	2000

Andrijani Vučetić iz Bijele	„	400
Mari Jovanović iz Grbalja	„	1000
Mari Starčević iz Radovića	„	400
Ivanici Bjelica iz Kovača	„	600
Andrić Ante iz Perasta	„	400
Zloković Dušan iz Bijele	„	400
Parobić Marko iz Majdeža	„	400
Vicković Petar iz Kotora	„	400
Gilić Gjuro iz Grblja	„	1000
Dammer Josef iz Kotora	„	500
Božović Tomo iz Budwe	„	200
Marić Dušan iz Kutija	„	400
Degan Ivan iz Bijele	„	300
Knežević Blago iz Bijele	„	400
Derežić Mari iz Tivta	„	400
Janoviću Marku iz Mrkova	„	400

(Slijedi).

Oglas.

Općinska štedionica u Benkovcu
ukraćuje sve štedioničke uložke
od 15. prosinca 1916 do dalnjeg
sa 4% (četiri posto) čisto, što se ovim
do sveopćeg znanja stavlja.

ODBOR.

JOSIP JADRONJA - ŠIBENIK

Zastupstva za špeditorske poslove:

Zadar, Split, Sarajevo, Dubrovnik, Kotor, Trst, Rijeka, Prag, Adrianopol, Aussig, Beograd, Braila, Brünn, Buchs
Budapest, Constantinopol, Hamburg, Lindau, Rotterdam, Salonique, Frankfurt, Beč.

Preuzimlje narudžbe svakovrsnih pečata iz gume i mjeri za pečatni vosak uz tvorničku cijenu. Brza izradba.

INTERESANTNA NOVOST!

za sve postolarnice, postolare i t. d. uklanja sve
mane drugih zaštitnih i nadomjesnih poplata

Gibljiv-elastičan poplat od pletene željezne žice
nevidljiv pričvršćen na postol. Tih, lagan hod.
Puzanje isključeno. Može se lako pribiti i
odalečiti nakon istrošenja.

Najbolja, najtrajnija
zaštita za poplate.

Proizvaja se u 9 različitih
veličina 1, 1, 1 u Br. 36, 32, 34,
36, 38, 40, 42, 44 i 46.

Cijena pojedinačno par uklju-
čivo vijke za pričvršćivanje
Kr. 5.20.
Grosistina i preprodajaočina znata popust

Parovi šalju se na uzorak uz pouzeće
Kr. 5.50 uključivo poštarnicu i pakovanje
ili uz isplatu unaprijed.

Isključiva prodaja za Dalmaciju, Bosnu-
Hercegovinu i Istru kod tvrtke

BRAĆA KLEIN - ZADAR (Dalmacija).

OGLAS.

Zemljino-Veresijski Zavod Kraljevine Dalmacije preporuča za potpuno sigurno
ulaganje glavnica

**4% obveznice IV dalmatinskog pokrajinskog zajma
za poljodjelske poboljšice.**

izdane uslijed zemaljskog zakona od 12. juna god. 1911. br. 27. l. z. z. Sa državnim
zakonom od 7. augusta g. 1912. br. 174, d. z. l. priznata je ovim obveznicama *pupilarna
sigurnost*.

Zemljino-Veresijski Zavod Kraljevine Dalmacije nugja ove obveznice, dok zaliha
traje uz tečaj 96%.

U slučaju izvučenja na sreću ove će se obveznice isplatiti u cijeloj pisanoj
vrijednosti.

Potanke obavijesti daje Zemljino-Veresijski Zavod Kraljevine Dalmacije zanim-
nim strankama pismeno kretom pošte.

OD ZEMLJINO-VERESIJSKOG ZAVODA KRALJEVINE DALMACIJE.

U Zadru, dne 13. veljače god. 1918.

„BLANKA“

Izvršujem naručbe najmanje jednog cijelog originalnog sanduka od 200 komada po okolo 20 dkg. - dok
zaliha traje - po Kr. 55 svaki sanduk franko ovđje, i to samo ako mi bude unaprijed dostavljena odnosna svota.

MARCELLO PATTIERA - Zadar.

„BLANKA“

Izvršujem naručbe najmanje jednog cijelog originalnog sanduka od 200 komada po okolo 20 dkg. - dok
zaliha traje - po Kr. 55 svaki sanduk franko ovđje, i to samo ako mi bude unaprijed dostavljena odnosna svota.

MARCELLO PATTIERA - Zadar.

sapuna **BLANKA**, koji potpuno nadomjestuje obični sapun.

Izvršujem naručbe najmanje jednog cijelog originalnog sanduka od 200 komada po okolo 20 dkg. - dok
zaliha traje - po Kr. 55 svaki sanduk franko ovđje, i to samo ako mi bude unaprijed dostavljena odnosna svota.

MARCELLO PATTIERA - Zadar.

Emailiranih tablica
za groblje
sa i bez fotografije

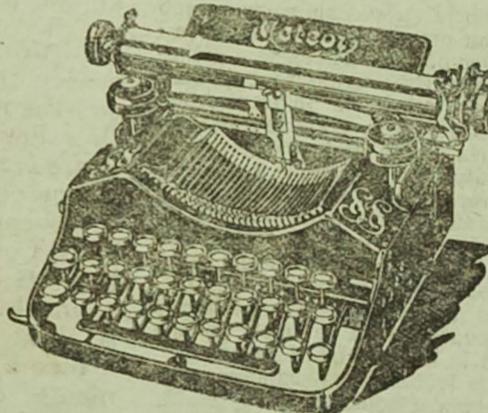
= za dučane i za urede. =

Električna Baterija Kr. 2.—
komplet Kr. 4.50.

Novost!

Slika N. V. Cara KARLA I. u bojam, veličina 73×50, Kruna 3.50.
Okvira svake vrsti i veličine jeftino. — Spaga od papira od 1/2 do 6 m/m
po kg. Kr. 7, 8, 10, sa gvozdenom žicom 3 m/m kg. K. 10.

POTPLATE od gume i od kože za postole, samo za trgovce i postolare na veliko.

Pisaći stroj «Metropol»

Dečata od gume
i mjeri.

Narod se do-
nežino samilosrd-
ješćom vilama po-
tamo je i on
kad je provazi-
pogodi. Nije bilo
lakše ika našla i to
prouštati, od koje je
ebit od Himalaje,
pon dušom te ra-
poduzme, kako će
težu bocu, Šta
selu druge, da se
već se prilijube,
milosrđu i duho-
napitati glađna, na-
godi i prigođi toj
obljetavi poput ne-
gjenje pred nepo-
Mi, druge moje, je
pomoći svemu godi-
borljivom i očutno-
na meko žensko
čica, kad se drukči
mežino se kućno nji
paci, tamo nju pri-

Dosad javi-
Rupprecht: 15.00
skupina njemač-
zarobljenika, 150

Narod se do-
nežino samilosrd-
ješćom vilama po-
tamo je i on
kad je provazi-
pogodi. Nije bilo
lakše ika našla i to
prouštati, od koje je
ebit od Himalaje,

pon dušom te rado-
poduzme, kako će
težu bocu, Šta
selu druge, da se
već se prilijube,
milosrđu i duho-
napitati glađna, na-

godi i prigođi toj
obljetavi poput ne-
gjenje pred nepo-
Mi, druge moje, je
pomoći svemu godi-

borljivom i očutno-
na meko žensko
čica, kad se drukči
mežino se kućno nji
paci, tamo nju pri-